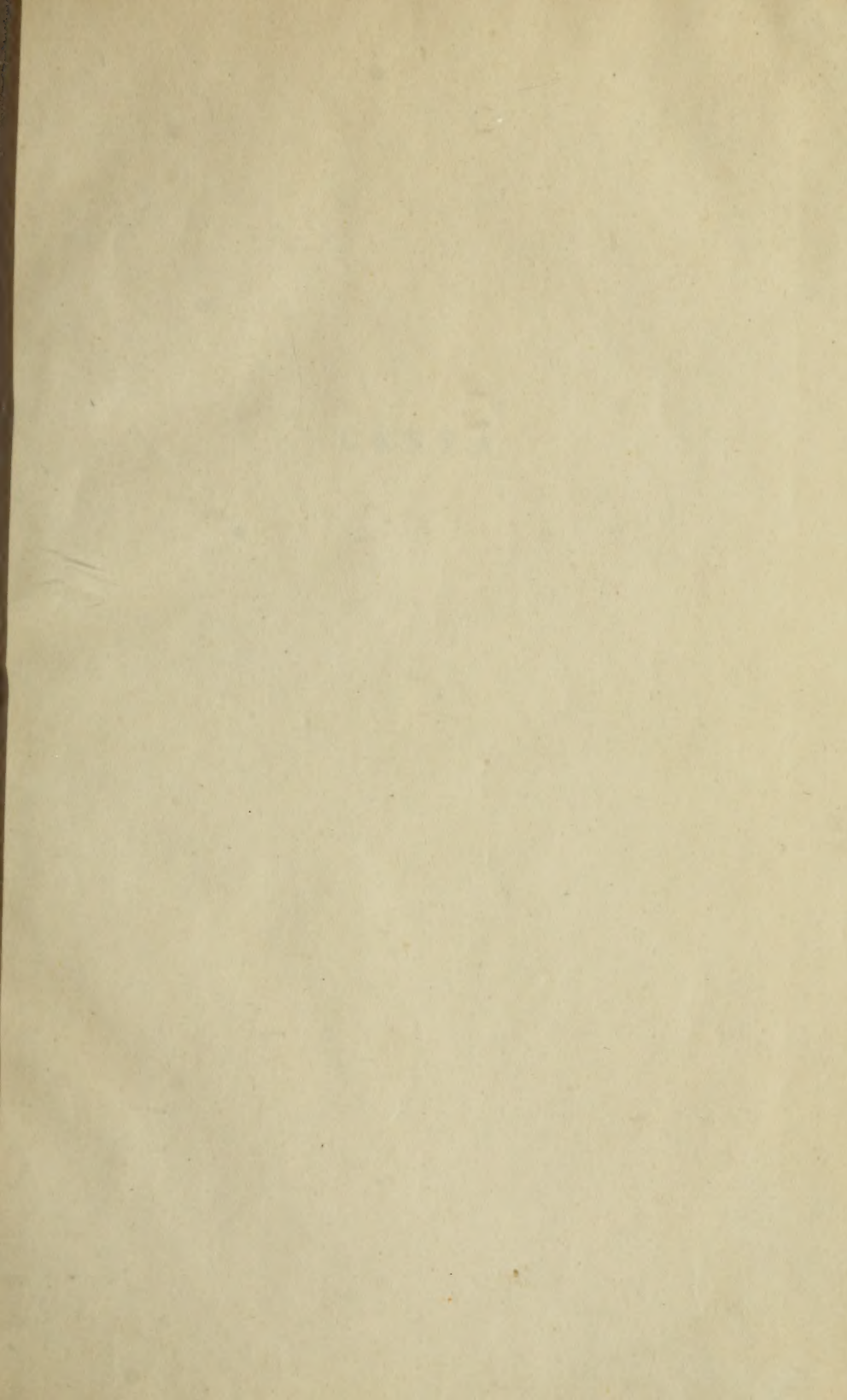
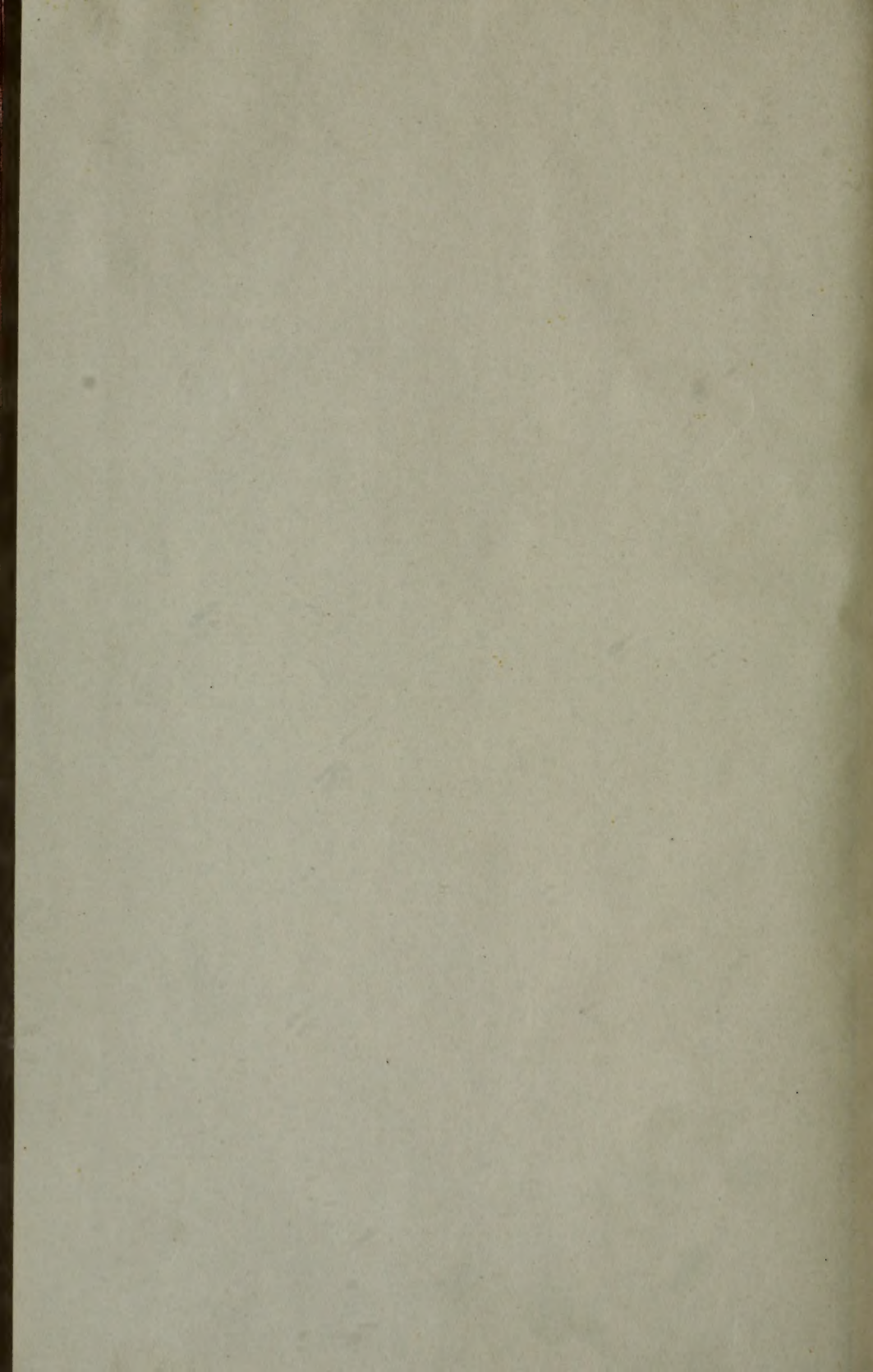


MILOŠ JIRKO

C E S T A

PG
5038
J54C4





CESTA

AT 230

M I L O Š J I R K O

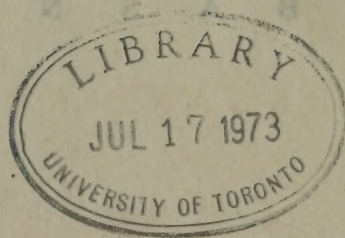
CESTA

B Á S N Ě



1 9 2 0

A V E N T I N U M



PG

5038

J₅₄ C₄

MIROSLAVU RUTTOVI



DEN SLAVNÉ ODVETY

Je horký, dusný, letní den,
kdy hasne každý smavý sen,
kdy tráva žloutne prudkým palem
a klasy píseň slibů nešumí již málem.
A hrozný, žlutý mraky valí se sem ze záhoří modrého,
k nám do údolí, dlouhým čekáním již zmlklého.
A mraky srážejí se, to není mámení,
v pěst křečí zafatou, v pěst boha odvety.

Úžase, radosti prvního znamení!
Jásavý výkřiku spasené vedetty!

Lid nezavírá pevných okenic
a nikde nezříš jiného snad nic
než radostným čekáním sšířené zornice.
Zvuk zapomenutých a zrezavělých zbraní krajem
[třese se jak polnice,
tím silnější, že snily dlouhý sen o krve horkém nachu.
a brousí se teď, čistí od rezi a prachu.
Jich řinkot jásavý se mísí v pevný soulad
s tím hřměním vzdáleným a černou hrozbou setmě-
strach duší nesmělých a stichlých leptá [lých lad,
a váhavosti, bázně o radu se neptá.
Snad proto musila být noc tak těžká, tmavá,
by jitra zrodila se sladká, smavá,
a nebude spát nikdo moci.

Ó, slávo rána, jež se rodí z noci!

17. 7. 1917.

RANĚNÝ

Teče mi krev...
Byl by to zpěv
vykřiknout, co je to, teče-li krev,
úzkost a děs,
šílený hles,
po němž bys kles'
ty, já, snad všechno!

V dáli již doznívá boj.
V očích však jiskření roj,
krev má je mladá, tak světlá a rudá,
čistá a silná jak dubnová půda,
proč jen mi teče?!

Za mne se též někdo modlí a prosí,
pro mne též zpívají kosi...
Krvavé krupěje srdce mé roní,
země, ach, země tak voní — —

Na hory vzpomínám, hledím,
hlasem tak úzkostí bledým
ptám se, zda půjdeme, srdce mé, na ně — —

Kvítečku, sluníčko, jitro a sne,
neuzříš, neuzříš mne...

Nespatřím, co jsem byl zasil,
neřekneš: „Ty jsi mne spasil,“
neřekneš, nerozdám...

Málo mám krve... Mladičká, stůj!!
Hlava se chýlí — — Ježíši můj — — —

DĚKOVNÝ HLAS

Jak bílé máte, sestro, ruce!
Když v očích měl jsem leže v muce
jen rudé požáry tak strašné tmy,
v níž tančily mé kruté, divé sny,

tu vaše něžné, měkké dlaně
— ať mohu, nechte, patřit na ně —
jsem tiše cítil na své horké hlavě,
když rovnala jste podušku mi právě.

Ten teplý, něžný dotek vlasů mých
byl rosou žářem rozpukaných lých
a vzbudil v nitru hlasy žití.

Že zas', děl, ptáci pějí, květy rostou,
a oživil tu starou píseň prostou...
A chtělo se mi domů jítí...

ZAPOMENĚ

Kvetou-li jasmíny, voní-li mez,
kročeje do trávy zelené vnes,
vboř v ni svou hlavu, chorou a bledou,
odhoď pryč s hlavy čapku tu šedou...

Krví své pověz o písničkách klasů,
o zemi, výzvě tvořících hlasů,
o nových chlebech, silném jich dechu;
zmučené čelo vlož v ticho mechu,

zapomeň... Na všechno! Ptáků zpěv milý...
Jak hlavy naše kdys oddaně snily,
na to se vroucně rozpomeň!

Na to, že v duši rovy se vrší
a že v nich horké rány se tuší,
zapomeň! Tiše zapomeň...

VÍTĚZNÝ ÚSTUP

Já

a všichni ostatní,
kteří tu jedeme v špinavém dobytčím voze,
my,
již všichni patříme k zlomené armádě,
my neustupujeme,
my postupujem!

Já, student a básník, zrozený roku devatenáct set,
a také voják — od těžkých, těžkých děl —
Bosňák, jenž hostí nás rakijí,
dělník z periferie Vídně,
Polák, s nímž hovořím líbeznou řečí,
která mi chutná jak datle,
rusínský student od Kolomyje,
Maďar, jenž chlubí se svým chovem prasat,
bledý hoch z Prahy
a sedlák z Hané,
my,
my všichni,
my neustupujeme,
my postupujem!

My, kteří prcháme z rozbité fronty,
my, kteří prcháme z područí zpuchřelých krovů,
my, kteří prcháme z vybuchších muničních továren,
z černého zajetí neznámých rovů,
my všichni prostí lidé,
s lidskými srdci,
s lidskými hlasy,
s lidskýma rukama,
živí,
my neustupujeme,
my postupujem!

Všichni jsme veliké armády strážě,
armády mocností života.

Prapor svůj vetkneme do žirných polí,
vítězně vykřikne nad hlukem továrních strojů,
nad paláci a hrady,
nad domy dobra a milosrdenství.

Jásotné chvění se praporců v slavnostní ráno!
Prchavý poskoku mladého větru!

Koráby poplují pod naší vlajkou —
všude,
v údolí, hory,
v skálu a prst,
v tropy a led,
všude my zatknem svou vlajku,
my,
my, kteří postupujem!

Psáno ve vojenském vlaku v září 1918.

NÁVRAT Z POLE

K. JAROŠOVI

Nedělní odpoledne, a ty jedeš z pole ...
Z pole jedeš! Hochu, co tomu říkáš?
Už jedu až domů, už jedu až domů,
diktuji libretto vlaku,
jenž letí tepaje třesknými údery v koleje.
Ach, to je hudba, to je hudba!

Jedeš z pole!
Je nedělní odpoledne.
Na nádraží bílé dívky,
dívky v bílých, něžných šatech,
slunce svítí
— je podzim, jakého nebylo léta —
díváš se na bílé dívky,
na svoje nemyté ruce,
na zrajičí karlátky u cest,
na kluka v tátově jízdecké čepici,
která mu padá až na uši,
vzpomínáš na horskou říčku
a je ti měkce, k pláči,
vojáčku na stupátku v předposledním voze,
k pláči je ti ...

Myslíš: Zastihnu-li rychlík — — a přivíráš oči,
bojíš se dál myslet ...
Ach, zastihnu-li rychlík,
dívky, sladké dívky v bílých šatech,
skoro ráno budu doma ... Doma!
Sáhnout na kliku se neodvážím.
Budu tiše; tiše budu čekat,
oči budou hladné, hrozně hladné.
Jistě někdo vyjde před stavení.
Rozhlédne se po zmlžených lukách,

podívá se, jak je mnoho rosy.
Ví, že velký dar je pohled, o nějž někdo prosí,
celé srdce udivené ponese vstříc v rukách.
Políbí mne — — usmíření —

Na stůl ti dali kytici jirín
a mezi nimi žlutavou růží, trošku do růžova,
vonící jako jablkový závin.
A nad oknem — muškát ve květnících —
visí fialový, těžký hrozen.
Na psacím stolku vše, jak jsi nechal.
Obrázek, knihy, bíloučký papír.
Netáží se, neptají se na nic.
Povídají, že to hříbě učí se již taťat,
a že Lidka má mít brzo svatbu.
Letošní už přivez' včera Václav z mlýna;
pěkná mouka. Však jsem zadělala, hochu...

Podřímuješ.
Lehneš pod jabloní na zahradě,
bílá košile svítí v zelené trávě.
Usínáš...

Ještě si vzpomeneš na čtvrtku bílého papíru na
Na tužky, na pero, na svoje ruce. [psacím stolku.
Klidně se pohneš.
A pak už spíš...

ZIMNÍ MODLITBA ROKU 1918

Sníh tiše padá
na černá lada,
propasti, hory srovnává.

A padá tiše.
Na černé líše
závoje stkává bělostné.

Být jak ten sníh!
Smířený smích,
rovný a tichý, bělounký...



1919 - 1920

POSEL

Jiskřičky smíchu, rozlité vody,
rachote zámku, když pouští vězně,
řinkote skla, jež vyrazil vítr
vonící jarem, s rozvlátým vlasem,
rozlety vzhůru, šumění klasů,
prskavky, které vypouští tramway
pro radost sobě, pro radost očím,
hřmote a křiku poledne v městě,
červené květy, planoucí oči,
svalnaté ruce, zdivené duše,
růžové jitro, milostný zmatku,
básníci, ženy, všichni vy, lidé,
dejte mi všecku, všecku svou radost,
abych moh' zpívat, abych to vypěl,
co se dnes stalo! Všem vám to povím,
kdož jste snad spali, abyste všichni
věděli, co vím, co vím dnes já a
snad ještě někdo:

Dnes, když jsem chodil,
jak často chodím půlnočním městem,
které již spalo, sesláblé shonem
prudkého dne a lásky a hříchu,
viděl jsem, slyšte, viděl jsem jaro!
Bylo jak dívka v závojích bílé
mlhy a par. A viděl jsem, jak šlo,
dýchalo na sních, a ten byl dojat
tak jako já a zaplakal tiše.
Vzduch voněl hlinou, řeka se silně
vzlepjala vzhůru, vrhla se s rykem
na tvrdý jez a stekla jej, s novou
odvahou hučíc hnala se v dálky.
Začaly bzučet, hovořit dráty,
stromy se též k nim přidaly svorně

a pak se všechno vzbourilo tichu,
šumělo, pělo, domy a já a
celičký svět i se svítilnami!

A teď k vám běžím, radostný posel,
běžím k vám, běžím, slova jsou slabá,
nestačím... Nebudu zpívat,
dechu mi schází... Řeknu jen: Jaro!
Oči mé to již dopoví...

MÁ MILÁ A JÁ

Moje dlaně se mne ptaly:
„Koho bychom polaskaly,
koho bychom zulíbaly?“
Na to se mne ptaly...

Na co mi rty dozrávají?
Na co moje oči mají
otevřené zřítelnice?
Aby zřely kolejnice,
po nichž prudce
— rychlík s dary —
moje srdce
k milé jednou poletí.

Z duše mi vytryskne přívál
ze stříbra ukutých písní,
jež ještě úzkost teď tísní,
zda se již brzo potkáme;
jako jsem skřívana zříval,
zazvoní, do nebe vzlétnou
z osení mé vděčné duše,
milé pak všechny se do klína slétnou
ve sladké tuše.

Srdce mé čisté
včelami chválený záhon je jetele,
v němž si má milá ustele
vonící lůžko, a jisté.

Když si v ně ulehne,
kol sebe, nad sebe pohlédne,
všude jen bílý a červený květ.
To bude těla a krve mé květ,
veselý svět,

jenž bude pět
chvalozpěv na cestách jejích.

Mně jich
nebude líto.
Neboť ty budou jak pluh,
kterým se rozorá k zasetí země,
když jarem zavoní vzduch.
Nevím, co všechno je ve mně!
V brázdě se časem i vzácná věc blýskne;
hospodář zastaví koníčky, pluh,
jasně si výskne,
jak mladý bůh!

A POŽEHNANÝ PLOD ŽIVOTA MÉHO

Ženo, tělo a sne,
květe můj na bílém, spanilém stvolu,
kdy že již půjdeme spolu?

Až na mne pohlédneš,
ach, aby to nebyla lež,
budu jak ve výhni, budu jak v dlani
od rána, polednem, až do svítání.

Neboj se, ruce mé neporání
ani mé rozlety ranní.

Oči tvé, vidím, jsou hravé,
přeletavé,
ale též hledí do oblak,
a když jdeš ulicí, anebo sadem, žádný mrak
k nohám ti nevrhne stín.

Dlaně tvé jsou jako motýli bílí,
kteří se sílí
objetím tolika květů.
Leč co je světů
na této líbezné zemi!
A pak jsou teplé a jistě jsou vlídné!
Myslím si: Myšlenky, buďte jen klidné...

Promluv již ke mně
tak jako hovoří země
k věcem, jež s ní jsou a na ní.
Oči mé budou jak laní...
Anebo dej mi své rty, červené květy,
a zahovoř krví,
abychom první
vkročili v polední světy.

Vím: Ty, jež mi zraješ,
na moje struny si rozmarně hraješ,
neujdeš, neunikneš!
Tebe si vykřeší dlátem své vůle a touhy a snu
z tvrdého kamene dní.
Neusnu;
a dláto zní.
Namířím do tebe, v zlatý svůj cíl,
poletím, zasáhnu, abych se vsil
celičký, celý do tebe,
má
líbezná,
a byť bych měl tě od sebe
na tisíc mil.

A když tě zasáhnu, ach,
budu jak v snách,
a srdce neporaní.
Oči své, tiché jak laní,
složím v tvé dlaní
a budu tiše
na plodné liše,
tiše budu spát.
A ty znáš hrát
na moje struny jak matka tvá země.
Přimkneš se ke mně
— snad se vše zastaví ve mně —
budem' jak slunce a země.

Budeš strom v květu;
v zmámeném letu
budu já včela,
by píseň zněla:
„Velebena ...“

DÍVKA

Větrík vždy jí našeptával
divné věci,
po nichž bylo líčkám horko,
hrud' jak v kleci...

Pod oknem kvet' bílý šeřík;
když jej k ranní
chtěla trhat, neutrhla — —
hleděl na ni.

Hleděl na ni, když šel kolem,
jenom jednou...
„Mamuško, proč naší Lídě
tváře blednou?“

„Mamuško, proč naše Lída
v noci pláče,“
ptá se bratřík, po světnici
při tom skáče.

„Hrát si se mnou též již nechce
na vojáky,
jen mne líbá, až to bolí,
mluví s ptáky...“

LÉTO

A. V. HRŠKOVÍ

Šlo, žena stepilá, smědého těla,
země ji líbala, země jí zněla;
byla to písnička zraní a těla,
žárem se chvěla,
také vzduch řeřavěl a jeho hlas
slavnými výškami jasně se trás',
žhnul jako průsvitná pec
tisíci obrovských svěc —
léto šlo krajem, plamenem lích,
žádost a prosba, mládí a smích,
v hořících vlasech chrpy a máky,
v náruči žasem utichlé ptáky,
za jasných zdravic srpů a kos.

Pukala země pod její tíží,
jež byla prosbou, jež byla zpěvem,
jediným sladkým, uzrálým zjevem,
prosila nebe: „Zavlaž mne, zros!“

Šlo dnes, dnes, v houpavém kroku,
s nalitou vlnou zpěvavých boků,
bělostné paže, utuhlý prs,
rozkvetlý keř a jeřabín trs...
Celý svět vábilo do svého klínu,
který je silnější nad jarní hlínu,
vábí, zve jak noc a den:
„Vezmi mne, utrhni, vem...!“
Vlas mělo těžký, z ryzího zlata;
duše má klekla, úžasem jata,
sklonit se před slávou léta...

Ulehlo v kraji.
Pokojně zrají

dary mé země.
Jen horská téměř
znaveně leží
v zeleni svěží.

Hospodář stojí, pevný jak strom,
zlatem žhne pole, svítící lom,
zkušenou dlaní rozdrolí klas,
v očích má čistý, vítězný jas.
Myslí si na ženu, nalité prsy, na chléb a na
kam asi v životě zaletí, [děti,
mláďata sokolí,
bez bázně v boj zve, ať je to cokoli!
Myslí si na setí, na plné stodoly,
srdce zní kovově, hrdě a nebolí...

ROZLOUČENÍ

J. KNAPOVI

Zítřka časně z rána vyjdu z domu.
Dnes večer stoupal z řeky dým
a mlha všela závoje na stromy
a lačně vztahovala ruce po měsíci
— byl příliš žlutý —
skosená otava voněla příliš malátně
a vzduch jsem polykal bez osvěžení,
zvětralý, teplý,
a ve stichlém kraji mne zaskočil veliký stesk,
srdce mi vlahýma rukama vzal,
dýchal v ně, tichounce hrál...
A musil jsem utíkat domů
okolo černého lomu
pro veliký žal.
Nechci se tak s vámi rozloučiti,
věci milé a to ostatní!

Zítřka časně z rána vyjdu z domu,
půjdu kol růžových lomů
uprostřed jiskerek rosy.
Pozor dám, zda ještě uvidím nějaký květ.
Sednu si na starý pařez,
s něhož je viděti střízličí hnízdo.
A snad uvidím i srnce,
jak spásá otavu na lučině.
Tam budu seděti dlouho, dlouho.
Budu se dívati na řeku,
jak protahuje tělo kameny a vrbím
jako dlouhý had z živého stříbra,
budu ji slyšet šumět a výskat od jezu,
kde sklouzá ryčně
jak chlapec — rozpusta se stohu slámy.
Budu se usmívat.

A pak si vzpomenu . . .
Vzpomenu na všechny chvíle,
na nic nezapomenu.
A budu něžný . . .

Potom půjdu lesem až k jednomu stromu.
A tam budu tichý.
Nebo by mi nic neřekl les . . .
Ticho mne obejmě, rozněžnělého,
budu slyšeti, jak vzduch se chvěje,
zvoní a zní,
a potom budu slyšet ještě jiné věci . . .
Očima budu sbíratí penízky zlatého světla.
S nich pošlu oči vzhůru
a tam bude modré nebe.
Oblaka. Beránky.
Poplavou tiše jak sen.
A srdce mé zpokorní,
vděčností zjihne,
zprůsvitním, budu jak obláček bílý,
vděčný vám, věci milé a to ostatní,
vděčný vám budu.

A budu vědět, že štěstí je být písni v jednom
[lese . . .

Aby mi soumrak nesevřel srdce,
před večerem půjdu
a rozloučení bude vlídné.
Budou slyšet šepot:
Přiď, můj hochu, vrať se zas!
V rozněžnění půjdu, smutek bude krásný
a na slunci bude rychle tát . . .

Budu vědět já a budou vědět věci:
Že se vrátím.
A že budu ještě víc je v dálkách mítí rád.
A že budu věrný.

TESKNICE

Včera jsem viděl, včera jsem viděl
sladkou a líbeznou věc.

Bylo to v kavárně.
Právě když zazněly housle
— jistě hrál na ně hoch,
který tak jako já zasněně vzpomínal na věci
v dálkách —

písničkou tesknou a něžnou a známou,
která se do šumu kavárny docela nehodila,
vešla ta sladká a líbezná věc...

Byla tak neznámá,
byla tak známá...

A mi se zdálo, mi se vám zdálo,
že je to bílá, rozechvěná břízka,
pružná a hebká...

A zatím byla to žena, která tam nepatřila,
tak jako snad ještě několik věcí...

Sladké bylo by ji potkat někde
na pasece v červencovém žáru,
někde, kde maliny dozrávají
a kde těžce voní květy zemí...

Tiché byly její oči,
klidné jak let bílých ptáků nad dubiskem,
prosté jak květ v trávě u potoka...

Díval jsem se na ty jasné, dívčí oči
a viděl jsem plachou laň a hravou veveřici,
koníčka s krásnou, dlouhou hřívou,
lesklýma očima, bystrýma nožkama,
slyšel jsem jeho tichounké ržání,
když mu můj kamarád polaská šíji.

Cítil jsem skosenou jetel, vlhnoucí rosou,
slyšel jsem kosy svist, chrástala hlas,
klekání nesmělých venkovských zvonků;
viděl jsem vesnici,
červené střechy a modravý kouř,
syčící vodu a veliké ohniště,
široké krajáče čerstvě dojeného mléka,
vzpoměl jsem si na maminku a na její ruce . . .

Na sušárnu a na sladké hrušky,
na hochy a dívky a na jejich písně,
na vzlyk harmoniky v tiché, hvězdné noci.

Na lískové oříšky jsem myslil,
na ohníček na úhoru,
na ogary praskající biči,
stařenku jsem viděl v božích mukách,
jak se modlí:

Dej Bůh požehnání hospodáři!

NÁVŠTĚVA

Převzácná návštěva přišla dnes ke mně.

Proklouzla dveřmi

— anebo skulinou v okně, nevím to jistě —
stydlivě poněkud usedla proti mně v židli,
zardělá, usměvavá — —
nu, jako děvčátko na první schůzce.
Písnička ...

A měla všechny jarní větry v sukýnkách
a v očích všechny horské vody
a všechny vlčí máky v ústech.
A já jsem básník,
mladičký básník z moravských hor
s červeným srdcem;
proto jsem zvědav se díval,
co že mi přinesla písnička v město.

Mezi tím byla již tak jako doma;
blíž ke mně posedla s židlí,
s jasnými, plavými úsměvy řekla,
že ji bílé břizky posílají
— bílé břizky nad prastarým, opuštěným lomem —
a že se přiběhla podívat,
co stále dělám v tom velikém, dalekém městě ...

Radosti květů,
vložených potichu na smutné okno!

Posedla ještě blíž,
oba jsme byli již prastaří známí
a židle byly pro nás příliš tvrdé.
Sedli jsme si na otoman,
který má tak pružná péra,

neposedná jak písnička,
svoduchtivá jako já.
A tak jsme se houpali a dováděli všelijak
— říkala, že se jí u mne tuze, tuze líbilo —
a pak jsme si povídali,
za ruce se drželi ...

Kdyby nás slyšela milá,
co vše jsme si povídali,
oj, ta by se zveselila,
kvítek by ji páčil v pasu,
rudý kvítek od nás dvou.

A pak by se uzarděla
— snad od krve toho kvítku —
na ústa mne políbila
a řekla by, ovšem v hněvu:
„Nezbedníci ...“

A kdyby nás slyšel básník,
horoucí a něžný básník,
dlouho tiše by se díval,
okouzlen pak zlíbal zem'.

Anebo by tiše řekl:
„Milí ...“

A nám by se jistě zdálo,
že to stromy zašustily,
že jsme jenom snili ...

TICHÉ SRDCE

Na mne si nikdo as' nemyslí.
Nadarmo okno mé plápolá nad stichlým městem ...
Bože, jak hořké je prázdnotu mít dlaň
a dívat se na noc a den ...

Nad mojí hlavou však tiše plyn zpívá,
čajník můj lesklý je, veselé tváře;
když se mi zachce,
pak syčí, šumí a bublá,
že v něm též jistotně něco!,
vesele vykládá
a já s ním též.
Mám svoje obrázky,
knihy a papír,
péra a tužky,
otoman, židli a psací stůl;
oknem pak vidím,
jak venku jiskří a tichounce bílý,
bělounký padá sníh.
Mám nové šaty,
které se rády, tak rády obléknou na mne
a pěkně, hezky mi padnou.
Mám malá kamna, jež vlídně hřejí,
a hůlku s knoflíkem, jenž se mi líbí;
ta se mnou chodívá na procházku.
A mám ještě mnoho jiných věcí
a všechny jsou mé, mé,
a já jsem z nich
a nejsem jejich,
jenom tak trošku, že se mi chce ...

Časem se rozloučím s nimi.
Čekají pokojně.
A když se vrátím,

tu se mne ptají a vyptávají
a já jim povídám,
z ulice donesu vzduchu a šumu,
křiku a hluku,
venku jim do srdce nasbírám veselých pohledů
a jiných věcí,
které jim donesu, veliký dar,
který je příjemně vzruší.
A pak též to musím říci,
že na mne nejsou žárlivé...
A tak my vždycky se shodnem'!

Ze spánku vzbouzí mne slunce
a to je věc, již jsem šťasten,
právě tak jako tím,
že nohy mne donesou k tomu, co oči mé vidí,
že žiji uprostřed rozdivných lidí,
že slyším hlasy
života chasy
a že jsem z nich.
No, to přece stojí snad za to!

A pak: Snad na mne též někdo myslí
a snad již zítra mne potká. To bude svátek!
Má pro mne připraven kvítek,
který mi dá.
A já ho nevetknu do dírky kabátu;
donesu úzkostně potichu domů,
postavím do vody, aby mi nesvadl,
do vody na psacím stolku,
u něhož sedám a přemýšlím
sám.

ZIMA

FRÁNI ŠRÁMKOVI

Sněhová pláň a zavátá cesta
z divého víru zářného města,
chocholouš skáče po kolejích.

Proč se mi se rtů vytratil smích?
Stojím a stojím, dívám se tich,
kde že je cesta, kde že je cesta
z divého víru zářného města,
cestička bílá k domovu.

Tuláci, bratři, toužíte dnes
samotě utéct, opustit les,
cestičku najít poznovu?

Bloudíme lesem, bloudíme krajem,
snad přece jenom pro štěstí zrajem',
hledáme něco, ztrácíme něco,
cestičku bílou k domovu.

Či jsem snad zrádce?
Široce, krátce
přemýšlím, nechci, přemýšlím znovu
o jednom tichém, bezpečném krovu,
o teplé ruce, o štědré dlani;
nemohu přestat, myslím si na ni,
celý se chvěji,
a všechny hlasy, zdá se mi, znějí
kovovým zvukem polnice
a ve mně je jich nejvíce...

Není to k ústupu, není to zpět,
k útoku je to a v svět,
hledat a ztrácet, stokrát si zajít

a přece dobýt, ryzí ji najít
poznovu,
cestičku sladkou k domovu.

ULICE

Dnes jsem se sprátelil s ulicí.

Chodil jsem po nábřeží,
díval se, jak západ shasínal tiše.
Vlídne měl oči; mírně se dívaly na mne.
Potom bylo všechno zelené,
trochu do šeda a do modra.
Nebe a řeka.

A když na Hradčanech zlatem vzplála okna,
žlutá pak světla se zachvěla na tichých vodách,
Malé Strany světla a Karlova mostu,
obrátil jsem se k ulici.

A ta mne přepadla,
snědý snad červen jen ženu tak uchopit zná,
oběma rukama,
a celý jsem se jí poddal.
Pozdravila mne svými křiky
a prskávkami modrých světél,
pestrý míč smíchu, z barevných jiskřiček stkaný,
v srdce mi hodila hbitě.
A dobře, předobře zasáhla...
Já jsem jej uchopil do svých zdivených rukou,
zpět hodil, hodila nazpět,
a pak jsme si jej jen pohazovali
jako dva veselí klučící v zelené trávě.

Vlnami smíchu mne zanesla zcela jak závojem
křiky a hluky, [květů,
pokorně jsem se jí daroval celičkový, vděčný.

Šel jsem a potkával dělníky z práce,
studenty, pány a paní,

děvčátka ze zlata vlásky,
vzrušené perličky jasného smíchu,
žádoucím kvítečkem rozpuklé ženy,
hluboké tůně, zastřené záclonou přivřených brv.

Zvonily zvony, zvonily tramwaye,
houkala auta, planula světla.

Směle jsem díval se před sebe, kolem,
viděl jsem tisíce věcí,
tisíce planoucích očí.
Neřekl bys, jak mnoho má večerní ulice očí!
Na mne se dívaly také.
Všechno to šumělo kolem,
smálo se, křičelo, hlučelo, zvonilo, houkalo, hřmělo,
a já jsem též šuměl jak včelí úl.

Byl jsem jak drát,
jak elektrický drát,
po kterém probíhá ulice živelný zpěv.

Byl jsem jak průchodní dům.
Myšlenky, věci a lidé v něj vcházeli,
po jednom, po dvou a po různu,
najednou spousty,
prošli a mizeli v dálkách.
Někteří zůstali, tvořili hloučky,
anebo stanuli sami,
zvědavě, zvědavě patřili kol.

Všechny jsem viděl;
s nimi jsem utíkal,
nesl je s sebou,
potkával, přibíral nové,
propouštěl, viděl je odcházet, mizet.

Rychlejším tepem pak ulice bila,
zpívaly dálky a život se smál,
život mi kýval a zpíval,
zpívaly dálky a šera;
silně a vábivě zněla ta píseň,
ohromný, slavný ten zpěv.

Viděl jsem sáně a rolníček smích,
třesk vlaků a na sta kilometrů,
jež snědí k snídani jako ty housku a kávu,
okna a spuštěné záclony,
které sní o silné ruce,
přístavy, parníky, obzory, moře a země,
vůně a světla a šílený let,
minuty, města a kraje,
knihu a čisté v ní listy,
zrající ovoce, rozletlé cesty,
viděl jsem obrovský svět...

Překvapen, užaslý zvolal jsem, vzkřikl:

„Srdce mé, oči, v úprk a let!“

Ulice,
pohodo, útoku, lásko,
vítězství, bojiště, bitvo a cesto,
prohrání, snění a dění,
ukrutná zlobo a úžasný jeve,
dnes jsem jen tvůj!

KDYŽ VOLÁ JARO

Duben je chlapík a dovede říci
od loňska pobledlé líci,
že je tu jaro!

A když je jaro,
co platí domov a krb!
Opustíš kladivo, péro a srp,
v lukách se toulají překrásní koni.
A když už srdce ti vesele zvoní,
pohlad ho po plecích, Petr či Jan,
vyskoč si naň
a ještě ho polechtej ostruhou!
Potom tě domečky na návsi nezmohou...

Jestliže potká tě na cestách kamarád,
pozdrav ho číš neb mečem a rád;
shlédneš-li prosebně planoucí okýnko,
zafukej, pocuchej, zastav se malinko,
před jítrem odejdi tichými vrátky,
nechoď již zpátky,
nic neber k vzpomínkám, když jaro volá
mysli si: Světe můj široký, hola!

A když se zastavíš k muzice,
vesele do toho, rukávy nahoru nejvíce,
plnými jeslemi nenech se zmásti,
koně pusť, aby moh' volně se pásti,
aby stál u tebe, až
— snad to již znáš —
na něj si zavoláš, zaprosíš: Koníčku můj,
kde jen jsi, u mně buď, stůj...

Koníčku vraný, vím to, vím,
a já tě nikdy nezradím,
jestli se vrátíme, najdem' svůj pluh...
Dubnový větře, pozdrav tě bůh!

JÁ

Z prahmoty myšlenek dílo své kuji,
vdechuji, vtepávám tvar;
myšlenek, jak ve mně plují,
spoutávám zmatený var.

Horký van — den,
z bílých par sen,
všechno, co vidí mé zraky,
okamžik, tvůrce, čin, mraky,

všechno, co na dosah dlaní,
co mnou se usmívá nebo mě raní,
spoutávám přehbitým perlíkem křehkého slova
znova a znova.

Doba a srdce mi dmychají v plamen, žár mého
a budu šťasten, když zatouží zítra [nitra,
bohové dílo zřít, jež kuji lidem a sobě
v horoucí, dnešní, své, jediné době.

A ne-li, sladké je, když hmota poraní,
modlit se v lukách klekání,
po boji
naslouchat večera hoboji.

OBSAH

Den slavné odvety	11
Raněný	12
Děkovný hlas	13
Zapomeň	14
Vítězný ústup	15
Návrat z pole	17
Zimní modlitba roku 1918	19
Posel	23
Má milá a já	25
A požehnaný plod života mého	27
Dívka	29
Léto	30
Rozloučení	32
Tesknice	34
Návštěva	36
Tiché srdce	38
Zima	40
Ulice	42
Když volá jaro	45
Já	46

Miloš Jirko

CESTA

básně z let 1917-20.

Vydal na jaře roku 1920

v 1000 výtiscích

jako třináctý svazek

své edice Aventinum

Ot. Štorch - Marien

Praha I. Kaprová 52.

Knihu vypravil A. V. Hrska

a vytiskla „Osvěta“ ve Val. Meziříčí.

Prvých 10 výtisků

je vytištěno na ručním papíře

a podepsáno autorem i malířem.

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
5038
J54C4

Jirko, Miloš
Gesta

